

Lovfestet kjærlighet

Bacheloroppgave

Kandidatnummer: 833

Emnekode: BV3900

Emnenavn: Bacheloroppgave med vitenskapsteori

Studieprogram: Bachelorstudium i barnevern

Antall ord: 8215

Innleveringsfrist: 22.05.2023

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Innholdsfortegnelse

1. Innledning

1.1 Bakteppe

1.2 Institusjonelle rammer

1.3 Forforståelse

2. Metode

2.1 Litteratursøk

3. Teoretisk bakgrunn. Emosjonelt arbeid

3.1 Kongruent kommunikasjon

3.2 Barnevernsproffene

3.3 Kjærlighet som fellesskap

4. Kjærlighet som kjernekompetanse

4.1 Kjærlighet og nærhet

4.2 Kjærlighet på bestilling

4.3 Kjærlighet og omsorg

4.4 Kjærlighet og profesjonalitet

5. Diskusjon. Hva er kjærlighet?

5.1 Finns profesjonell kjærlighet?

5.2 Kan kjærlighet garantere god omsorg?

5.3 *For nær?*

6. Tentativ konklusjon

Eksamen i BV3900. Kandidatnummer 833. Lovfestet kjærlighet

1. Innledning

Denne bacheloroppgaven undersøker kjærlighetens inntreden i barnevernloven. Innledningsvis gjøres det rede for den noe polariserte diskusjonen i forkant av lovendringen i 2018, som fortsatt ser ut til å være like aktuell i dag. Utgangspunktet for oppgaven problematiserer ikke barns behov for kjærlighet, men at kjærlighet lovfestes selv om begrepet både er abstrakt og skjønnsmessig. I 1.2 presenteres institusjonelle rammer, hvor det blant annet gjøres rede for at kjærlighetens inntreden i barnevernloven har en viktig *symbolsk verdi*. Gjennom metoddelen i 2.0 presenteres blant annet to litteratursøk som viser hvordan resultatet av søkene i Oria ble drastisk færre da søkeordene ble avgrenset og knyttet direkte til kjærlighet i barnevernloven. Oppgavens teoretiske bakgrunn, 3.0, bygger i hovedsak på faglitteratur fra studiets pensum, supplert av Thranas fagbok *Kjærlighetens etikk* (2022). Platon, Løgstrup og Honneth benyttes for å utforske kjærlighetsbegrepet fra ulike teoretiske perspektiver i 3.4. Utgangspunktet for oppgavens diskusjon bygger på empiri fra Thrana og Neumann som representerer to ulike stemmer i diskusjonen om lovfestet kjærlighet. Dette er også oppgavens primærkilde til selvvalgt pensum. Etter en grundig gjennomgang av Thrana og Neumanns ståsted diskuteres det i 5.1 hva kjærlighet egentlig er. Deretter diskuteres Thrana og Neumanns ulike forståelser av profesjonalitet og kjærlighet, 5.2, og Thranas forståelse av kjærlighet som fagkompetanse problematiseres. Oppgaven avsluttes med en tentativ konklusjon. Underveis i oppgaven presenteres spørsmål og annet relevant litteratur som dessverre strekker seg utover denne bacheloroppgavens ramme.

1.1 Bakteppe

I juli 2018 ble Barnevernloven (1992) endret til å inkludere begrepet *kjærlighet*. Etter lovendringen i 2018 inneholder loven nå et begrep som tradisjonelt har vært brukt til å beskrive relasjoner innad i familier. I forkant av lovendringene var det en polarisert diskusjon hvor de som var kritiske problematiserte lovfestingen av begrepet kjærlighet. Det var svært lite forskning og litteratur om hvordan kjærlighet skal praktiseres og forstås i en barnevernsammenheng da lovendringen inntraff. Kritikken mot lovfestingen handlet ikke om at man var imot barns grunnleggende behov for kjærlighet, men problematiserer at kjærlighet, et begrep som både er abstrakt og skjønnsmessig, lovfestes i barnevernloven (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 1- 2).

Denne bacheloroppgaven undersøker lovfestet kjærlighet med følgende problemstilling:

Hvilke utfordringer representerer lovfestet kjærlighet for barnevernsarbeideren?

Oppgaven benytter i hovedsak barnevernsarbeideren for å omtale yrkesutøveren, og tar utgangspunkt i barnevernsarbeidere som er underlagt føringene i barnevernloven. I tillegg til ansatte i barneverntjenesten gjelder det blant annet også ansatte som jobber på oppdrag av barneverntjenesten, for eksempel ansatte som jobber på institusjon og mottar plassering etter bvl. § 3-2, § 3-3, §4-4, § 6-1, § 6-2 eller § 6-6 (Barnevernloven, 1992). Underveis i oppgaven redegjøres det også for barnevernsarbeiderens rolle i praksis. Oppgaven er primært skrevet i tredjeperson, med unntak av forforståelse i 1.3, metode i 2.0 og tentativ konklusjon, 6.0. Oppgaven bruker pronomen *hun/henne* da kvinner er overrepresentert i barneverntjenesten (Statistisk sentralbyrå, 2023, s. 26) Fremfor klient/bruker blir den andre i møte med barnevernsarbeideren omtalt som ungdom og det kjønnsnøytrale pronomen *hen*.

1.2 Institusjonelle rammer

For å tydeliggjøre det institusjonelle rammeverket vil jeg innledningsvis gjøre rede for noe av bakgrunnen for endringene i barnevernloven (1992). Barnevernloven er, ved siden av forvaltningsloven (1967) den sentrale loven for barneverntjenestens saksbehandling. Barnevernloven har regler om barneverntjenestens organisering og ansvar, og inneholder en rekke saksbehandlingsregler (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2023, s. 20). Barnevernsfeltet er i kontinuerlig endring basert på politiske bestemmelser og endringer i lovverk som påvirker barnevernsfeltets praksis. Bakgrunnen for endringene i barnevernloven i 2018 var en rettslig utvikling i form av et styrket rettighetsvern for barn (Økland & Sørsdal 2018, s. 2). For å tydeliggjøre begrunnelsen for endringen i barnevernloven, vil jeg innledningsvis kort gjøre rede for et sentralt hovedpoeng i proposisjonen til Stortinget (Prop 169 L (2016-2017), s. 6). Forståelsen av begrepet kjærlighet beskrives her som en viktig symbolsk *verdi* som signaliserer en forventning om hvordan barn i barnevernet skal møtes. Slik kan man forstå kjærlighetens inntreden i barnevernet som en symbolsk verdi fremfor en konkret endring. Før lovendringen var FNs barnekonvensjon blant annet inkorporert i norsk rett, og § 104 om barns rettigheter var innført i Grunnloven (Grunnloven, 1814). Det ble derfor også ansett som nødvendig med en endring av barnevernloven. Den nye barnevernloven skulle være *rettighetsbasert* og ha barnet i fokus. På bakgrunn av barns

initiativ og medvirkning, da særlig barn med erfaring fra barnevernet i Barnevernsproffene, ble kjærlighet innført i lovgivningen (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 2). Barnevernsproffene omtales senere i oppgaven. Formålsparagrafen i barnevernloven § 1-1 (1992) er:

*Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, **kjærlighet** og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår* (Barnevernloven, 1992, § 1-1).

Utgangspunktet for endringene i den nye barnevernloven kan ses i sammenheng med å se på barn som subjekt, barn som *beings*, rettighetsbarn, og barn som aktive aktører i eget liv. Dette synet innebærer en anerkjennelse av barn med egne rettigheter og som medborgere i samfunnet (Paulsen og Studsrød, 2019, s. 27). Det opprinnelige lovforslaget fra Barnevernlovutvalget var å gjøre kjærlighet til et selvstendig vilkår og rett i § 2 i Barnevernloven. I stedet ble kjærlighet innført som et *verdigrunnlag* i formålsparagrafen. Formålsparagrafen i Barnevernloven § 1-1 slår fast hva som er lovens formål. Formålsparagrafen er svært betydningsfull nettopp fordi den gir retningslinjer til fagfolk om hvordan de enkelte lovbestemmelsene skal tolkes, og hvordan man ønsker at barneverntjenesten skal være (Barne- og familiedepartementet, 2023, s. 20). Ordlyden i formålsparagrafen i Barnevernloven er nesten identisk med FNs barnekonvensjon (1989) som ble ratifisert av Norge i 1990 (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 2).

1.3 Forforståelse

En dag i mars i fjor var jeg på forelesning med Cecilie Basberg Neumann. Hun fortalte om sin artikkel *Kjærlighet på bestilling* (2021) og problematiserte at kjærlighet har kommet inn i Barnevernloven (1992). Jeg kjente at jeg ble irritert under forelesningen. Hvorfor skal vi bruke energi på å problematisere at kjærlighet har kommet inn i Barnevernloven, når fagfeltet allerede er under omfattende kritikk? Noen dager senere leste jeg hennes artikkel og begrepet kjærlighet vekket en nysgjerrighet i meg. Jeg oppdaget til min overraskelse at jeg var svært enig i mange av Neumanns argumenter *mot* å lovfeste kjærlighet i barnevernloven. I forkant av denne bacheloroppgaven hadde jeg derfor en kritisk holdning til at kjærlighet har kommet inn i barnevernloven. Samtidig som jeg ønsket å problematisere lovendringen, kjente jeg også på berøringsangst for temaet. I denne bacheloroppgaven

beveger jeg meg inn i et felt hvor jeg kan bli bekymret for å misforstås; at jeg gjennom oppgaven kan gi uttrykk for at jeg ikke er opptatt av at barn får det de har behov for, eller ikke synes barn fortjener kjærlighet. Jeg vil derfor understreke at utgangspunktet for oppgaven ikke er å problematisere barn og unges behov for kjærlighet. Derimot ønsker jeg å undersøke noen utfordringer ved å lovfeste et begrep som er så utydelig, subjektivt og svevende som kjærlighet.

2. Metode

I forkant av arbeidet med denne bacheloroppgaven fant jeg en episode i Kompass, NRK. Episoden heter *Finnes profesjonell kjærlighet?* og Cecilie Neumann og Hilde Marie Thrana er gjester (Kompass 2022, 23:08-41:25). Etter å ha lyttet til Kompass ble det tydelig for meg at Neumann og Thrana representerer to ulike stemmer i diskusjonen om lovfestet kjærlighet. Neumann er representert på den ene siden, og Thrana representerer et annet perspektiv. I forkant av litteratursøkene jeg gjorde var jeg derfor svært nysgjerrig på hvilke andre stemmer og utgangspunkt som er representert i denne diskusjonen.

2.1 Litteratursøk Oria 6 mars.

Mitt første litteratursøk innbefattet søkeordet *Kjærlighet i barnevernet*. Søkeordet viste 40 treff i Oria fra 2007 til 2022, hvorav 27 var avhandlinger, 4 bøker og 7 artikler hvor 3 av dem var fagfellevurdert. Første treff i søket var fagboken *Kjærlighetens etikk* av Hilde Marie Thrana (2022). Fagboken bygger blant annet på Thranas doktorgrad, *Kjærlighet og sosialt arbeid. En studie av kjærlighetens betydning i barnevernets praksis* (2015). Av interesse fant jeg også *Barnevernets begreper – i bevegelse* (2018) hvor et av kapitlene handler om kjærlighet og er skrevet av Thrana, og derfor er svært relevant for denne oppgaven.

Gjennom litteratursøket fant jeg også masteroppgaven *Pålagt kjærlighet? En kvalitativ studie av kontaktpersoners forståelse av kjærlighet i barnevernloven og hvordan det preger deres arbeid* skrevet av Anette Perez og Irene Pettersen, utgitt i 2020. Da masteroppgave ikke kvalifiseres som grunnlag i en bacheloroppgave, ble ikke denne oppgaven inkludert.

Gjennom å undersøke faglitteraturen jeg allerede hadde hatt på pensum gjennom barnevernsstudiet, fant jeg relevant litteratur om temaet kjærlighet i barnevernet i boken *Barnevernspedagog, en grunnbok* (2019, Studsrød et al.), *Gode fagfolk vokser* (Skau, 2019), og *Bære eller bryte* (2019, Røkenes og Hanssen). Slik fant jeg relevant teori fra pensum vi har hatt gjennom barnevernsstudiet. Jeg valgte å gjøre noen flere litteratursøk for på en systematisk måte finne ut hvor mye som er skrevet om kjærlighet.

Søkeord 1	Søkeord 2	Søkeord 3	Søkeord 4	Søkeord 5
Kjærlighet (2.607 treff fra 2013-2023) Omsorg (8.652 fra 2013-2023) Følelser (4.734 fra 2013-2023)	Barnevernspedagog (114 treff fra 2013-2023) Barnevern (2.147 treff fra 2013-2013) Barnevern* (3.088 fra 2013-2023)	Barnevern OG kjærlighet (53 treff fra 2001-2023) Barnevern ELLER kjærlighet (7.707 fra 2000-2023)	“Kjærlighet i barnevernloven ” (9 treff fra 2015-2023) “Kjærlighet i barnevernet” (10 treff fra 2015-2022)	Lovfestet kjærlighet (6 treff fra 2019-2020)

Som tabellen over viser fikk jeg mange treff på kjærlighet, omsorg og følelser. Da jeg avgrenset søkeordene og knyttet dem direkte til kjærlighet i barnevernet, se søkeord 4, fant jeg svært lite litteratur. Enda færre fant jeg da jeg søkte lovfestet kjærlighet, se søkeord 5. Det forundret meg at det ikke var skrevet mer om temaet når lovendringen som inntraff var så betydningsfull. Samtidig gjorde det meg nysgjerrig på innholdet i det som allerede er publisert. Relevant for temaet er også NOU (2016:16) og Prop. 169 L (2016-2017) i tillegg til rapporten til barnevernsutvalget som blir omtalt i artikkelen jeg har referert til i innledningen 1.1 (Økland & Sørtdal, 2020). Etter grundig litteratursøk i Oria i tillegg til undersøkelse i eget pensum ble bacheloroppgaven dermed avgrenset. Den er basert på teorier presentert i studiets pensumlitteratur, og blir supplert av fagboken til Thrana, *Kjærlighetens etikk* (2022). Utgangspunktet for diskusjonen bygger på empiri fra Thrana og Neumann, som er primærkilden til selvvalgt pensum. Et opplagt supplement til oppgaven ville vært å undersøke de 165 høringsinstansene som uttalte seg i høringsrunden til NOU 2016:16. Grunnet oppgavens omfang strekker dette seg utover denne bacheloroppgavens ramme, men blir likevel relevant å nevne.

3.0 Teoretisk bakgrunn. Emosjonelt arbeid

Barnevernspedagog - en grunnbok er ment som en grunnbok for barnevernspedagoger hvor målet med boken er å formidle og drøfte både forskning og erfaringsbasert kunnskap (Studsrod et al., 2019). Denne boken benyttes grunnleggende på pensum i første studieår av barnevernspedagogstudiet hvor 11 av kapitlene er på pensum. Et enkelt søk i stikkordsregisteret bakerst i boken viser at kjærlighet blir omtalt i 11 av bokens totalt 258

sider. Relevant for denne bacheloroppgaven er særlig kapittel 7 *Barnevernspedagogens emosjonelle arbeid - å bruke seg selv* (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019 s. 95).

Barnevernsfaglig arbeid beskrives ofte som emosjonelt krevende. Som barnevernsarbeider må man kunne mestre egne følelser, være sensitiv for emosjonelle forventninger og bry seg om barna, ungdommen og familien en møter. Forskning innen barnevernsfaglig arbeid som belyser arbeid med foreldre og barn i kriser har vist at barnevernsarbeiderens støtte og emosjonelle tilstedeværelse har stor verdi (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 95, s 100). Men hva hvis barnevernsarbeideren blir oppgitt eller irritert? Emosjonelt arbeid består også av strategier man anvender for å kontrollere, bearbeide eller tilpasse egne følelser. Det kan virke tabubelagt for barnevernsarbeideren å kjenne på irritasjon eller ubehag overfor barn eller foreldre fordi disse ofte befinner seg i vanskelige situasjoner hvor det forventes at de møter varme og respekt. En slik situasjon hvor egne følelser ikke er i samsvar med det som forventes av yrkesrollen kan være både ubehagelig og skamfullt, og omtales som emosjonell dissonans (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 98-100). I slike tilfeller kan en strategi være å forsøke å fremstå som rolig selv om barnevernsarbeideren egentlig er redd, eller forsøke å fremstå som medfølelse selv om hun er irritert. På den måten *spiller* barnevernsarbeideren et følelsesuttrykk som passer seg for anledningen og gir uttrykk for de forventede følelsene. Et slikt spill innebærer at en jobber med seg selv for å fremkalle de *ønskede* følelsene. Når kjærlighet kom inn i formålsparagrafen til barnevernloven, legger formuleringen opp til en formalisering av *følelsesreglene* for barnevernsarbeideren. (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 101). Men kan man spille kjærlighet?

Å møte barn og unge i vanskelige livssituasjoner kan være krevende og berøre barnevernsarbeideren på mange måter. En viktig del av det profesjonelle arbeidet er derfor også å undersøke egen livshistorie, og hvilke situasjoner som kan være triggende (Nordstoga 2018, s. 80). Neumann utdyper dette i boken *Gode hjelpere kjenner seg selv* hvor hun gjennom *situering* beskriver hvordan barnevernsarbeideren må ha en bevissthet rundt egne følelser og hvordan de kommer til uttrykk i møte med andre for å kunne hjelpe og romme barnet (2019, s 12). Kari Killén har også tilført betydningsfulle bidrag til denne tematikken med fagbøker som *Sveket* (1999) og *Barndommen varer i generasjoner* (2004). En videre utdypning av temaet strekker seg ut over oppgavens omfang, men temaet omtales igjen i 4.2.

3.1 Kongruent kommunikasjon

Vi vet at barnevernsarbeidere som ikke er troverdig i sitt følelsesuttrykk kan oppfattes som falske eller ufølsomme (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 101). God kommunikasjon oppleves genuint. *Kongruent* er et begrep psykologen Carl Rogers var opptatt av. Begrepet kommer fra geometrien og brukes som betegnelse for figurer som har samme størrelse og form (Skau, 2017, s. 90). En barnevernsarbeider som er kongruent i sin kommunikasjon har kontakt med seg selv og sitt indre liv og ytre budskap. Det hun formidler av følelser og tanker er oppriktig. Å være kongruent handler om å være seg selv og vise det man føler. Det er også samsvar mellom det barnevernsarbeideren virkelig opplever og hennes selvoppfattelse. I motsetning til kongruent er inkongruens, hvor personens virkelige opplevelse ikke stemmer overens med personens selvoppfatning. Å være kongruent er ikke en teknikk, men en måte å være i verden på. Ingen mennesker evner å være konstant kongruente, det er noe vi evner å være i ulik grad i bestemte situasjoner eller relasjoner. Kongruent kommunikasjon skaper åpenhet, tillit og utvikling i en relasjon (Røkenes og Hanssen, 2019, s. 106-107). Med dette som utgangspunkt kan man stille spørsmål ved om en barnevernsarbeider som tilpasser sine følelser for å fremstå på en gitt måte kan risikere å fremstå inkongruens og dermed også falsk eller uærlig.

3.2 Barnevernsproffene

Den ideelle stiftelsen Forandringsfabrikken, som inkluderer Barnevernsproffene, var en viktig pådriver for å innarbeide kjærlighet i barnevernloven. Boken *Barnas barnevern* (2018) er skrevet av sju barnevernledere og sju unge barnevernsproffer med erfaring fra barnevernet (Alexander Proff, Glorija Proff, Toresen og Steinereim, 2018). Barnevernsproffene hadde stor innflytelse på politikere og barnevernets praksisfelt. Boken var sentral i flere av emnene på barnevernspedagogutdannelsen ved OsloMet. Utgangspunktet for oppmerksomheten Barnevernsproffene fikk var at barns erfaringer og behov bør være i sentrum for alt barnevernsarbeid (Alexander Proff et al., 2018, s.18, s. 24). Barnevernsproffene omtaler kjærlighet som en av fire essensielle verdier: *“Det handler om varme blikk, åpent og varmt kroppsspråk, snille ord og snill stemme. Det kan handle om å gi klemmer og huske viktige ting for barnet.”* (Alexander Proff et al., 2018, s 57). Utenfra er det lett å være enig i utgangspunktet bak Forandringsfabrikken: barns erfaringer og behov må være i sentrum og erfaringsbasert kunnskap bør få stor plass i et fagfelt som barnevernet. Senvåren og sommeren 2022 publiserte Psykologisk.no en rekke artikler som avslørte dårlig behandling

og oppfølging av ungdommene som var tilknyttet Forandringsfabrikken, skjev fremstilling i rapportene, samt brudd på arbeidsmiljøloven. Som følge av kritikken mistet Forandringsfabrikken flere samarbeidspartnere og offentlig støtte ble stoppet. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) iverksatte en ekstern granskning av stiftelsen høsten 2022 og bekreftet de kritikkverdige forholdene (Skup, 2023, s. 3). I lys av kritikken er det viktig å stille spørsmål til prosessen bak mange av Barnevernsproffene krav. Spørsmålet er om kjærlighetskravet ville kommet inn i barnevernloven hvis ikke Barnevernsproffene hadde en så sterk politisk sterk stemme i 2018, eller hvis de kritikkverdige forholdene i Forandringsfabrikken ble avslørt tidligere. Dette er spørsmål som strekker seg utover denne bacheloroppgavens ramme, men er likevel relevant å nevne.

3.3 Kjærlighet som fellesskap

For å undersøke problemstillingen, som sentrerer seg rundt hvilke utfordringer barnevernsarbeideren kan møte på ved lovfestet kjærlighet, er det relevant å undersøke hva kjærlighet handler om, og hvordan man skal forstå kjærlighet i en barnevernsfaglig sammenheng. Thrana er førsteamanuensis ved Institutt for sosialt arbeid, NTNU og har i sin doktorgrad og senere publikasjoner studert ungdom og ansattes erfaringer med kjærlighet i den profesjonelle relasjonen i barnevernet. I 2022 utga hun boken *Kjærlighetens etikk - i barnevern og sosialt arbeid*. Første del av boken utforsker kjærlighetsbegrepet fra ulike teoretiske perspektiver. Platons forståelse av kjærlighet presenteres i denne oppgaven fordi det er viktig for å forstå kjærlighet i en barnevernsammenheng. Etterfølgende presenteres Løgstrup og Honneth.

Det mest kjente av de mange kjærlighetsbegrepene fra antikken er *eros*, kjærlighet som lidenskap. Selv om *eros* er det kjærlighetsbegrepet som ofte forbindes med Platon, er det *fila* som er sentral i denne oppgaven. *Fila* betyr fellesskap og begrepet hentyder til et samvær mellom flere mennesker i et spesifikt fellesskap. Grekerne hadde mange begreper for kjærlighet i antikken som kan være til hjelp for å utforske kjærlighet på en annen måte enn vi tradisjonelt gjør i dagens samfunn (Thrana 2022, s. 26). For å forstå *fila* må vi tilbake til Platons forståelse av kjærlighet og *det gode*. Mange forbinder Platons forståelse av kjærlighet med "platonisk kjærlighet", som handler om at mennesket søker etter opplysninger og innsikt som ligger utenfor seg selv, og ifølge Platon er det også der kjærlighetens kraft ligger. I *fila* oppstår kjærligheten på et høyere nivå enn mennesket, den

er guddommelig og kan oppleves i det menneskelige fellesskap. I den tidlige antikken ble *phila* brukt for å beskrive *philia*, som betyr nærhet og å tilhøre; man tilhører noe eller noen. Gjennom *phila* kan vi forstå kjærlighet som en kraft i sosiale sammenhenger hvor nærvær og vennskap knytter oss sammen. Kjærligheten i *phila* skal ikke forstås som at alle i gruppen elsker hverandre individuelt, men kjærligheten er nærværende og tilstede i fellesskapet. På den måten blir det tydelig at Platons forståelse av kjærlighetsbegrepet som *phila* er mye bredere enn forståelsen av kjærlighet som regjerer i dag (Thrana 2022, s. 27-29). Platons brede definisjon av kjærlighet som *phila* kan hjelpe oss å forstå kjærlighet på en ny måte.

Thrana (2013) tar utgangspunkt i to ulike teoretiske perspektiver på kjærlighet i sin artikkel *Kjærlighet: en kjernekompetanse i profesjonelt barnevernsarbeid?* Det første perspektivet som presenteres er Løgstrup og *nestekjærlighet* som representerer en moralsk kompetanse for den andre. Løgstrups forståelse av kjærlighet kan forstås som noe mer enn varme og medfølelse (Thrana 2013, s. 7). Et av Løgstrups mest kjente sitater fra *Den etiske fordring* lyder som følgende «*Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre uden at han holder noget af dets liv i sin hånd.*» (Løgstrup, 1956). Løgstrup forståelse har hatt stor innflytelse på norsk barnevern, se for eksempel Skau (2017) og Eide og Skorstad (2018). Løgstrups forståelse av kjærlighet innebærer *utholdenhet*, og at man tåler å stå i krevende relasjoner. Det andre perspektivet er kjærlighet som anerkjennelsesform og er forankret i Axel Honneths teori om anerkjennelse, hvor det er essensielt å se den andre som en unik person. Ifølge Honneth er kjærlighet en emosjonell bekreftelse som bygger på selvtillit og identitet, og gir erfaring av selvrespekt (Thrana 2013, s. 7). Denne forståelsen av kjærlighet bygger på mønstre fra tilknytningsteorien til Donald Winnicott, som er grunnleggende pensum i utviklingspsykologi, se for eksempel Askland og Sataøen (2019) og Lorentzen (2021). Winnicotts perspektivet bidrar til å forstå kjærlighet som et *fundament* for menneskets deltagelse i samfunnet (Thrana 2013, s. 7). Platons, Løgstrup og Honneths teoretiske utgangspunkt og forståelse av kjærlighet gir oss dypere innsikt i hva kjærlighet handler om. Likevel argumenterer Thrana for at kjærlighet ikke bare kan reduseres til teori eller vitenskap, da kjærlighet tilhører *livsverdenen* og sjelden kan forklares (Thrana 2018, s. 228). Selv om oppgavens utgangspunkt ikke er kritisk til kjærlighet som behov, var det essensielt å undersøke noen teoretiske utgangspunkt for kjærlighet. Videre vil oppgaven utforske kjærlighet i barnevernsfaglig arbeid.

4.0 Kjærlighet som kjernekompetanse

Den neste delen av oppgaven tar utgangspunkt i Thranas artikkel *Kjærlighetens inntreden i barnevernet* (2016). Artikkelen bygger på empiri fra feltarbeid hvor ungdom og ansatte ble intervjuet om kjærlighetens betydning i en profesjonell relasjon. Studien består blant annet av feltarbeid i barnevernstiltaket *Newpage*, et hjemmebasert tiltak for ungdom med familie- og skole problematikk, utagerende atferd og kriminell bakgrunn. Artikkelen peker på en ny sosialarbeiderrolle hvor kjærlighet inngår som en del av *fagkompetansen* i barnevernet (Thrana 2016, s. 106). Et hovedtrekk i Thranas studie er at kjærlighet handler om utholdende relasjoner og bygger dermed på Løgstrups forståelse av kjærlighet. Det at den ansatte holder ut i relasjonen, er en bekreftelse for ungdommen om at hen er verdt å kjempe for (Thrana 2016, s. 103). Blant de ansatte i *Newpage* blir kjærlighet beskrevet som en grunnholdning og sentral verdi. Et annet hovedtrekk i studiene blant ungdom og ansatte viser at kjærlighet handler om å bli anerkjent og sett for den man er, som bygger på Honneths kjærlighetsforståelse. Videre utdyper Thrana at kjærlighet kan vise seg i fysisk bekreftelse, tilstedeværelse, og ved å møte den andre emosjonelt. Ifølge Thrana bidrar kjærligheten til å gi ungdommen selvtillit. Kjærligheten bygger en indre styrke hvor ungdommene begynner å tro på seg selv og får mot til å mestre sin hverdag. Gjennom kjærlighet får ungdommen trygghet, og de opplever at de ansatte er til å stole på (Thrana 2016, s. 103).

Thrana forstår kjærligheten som en kjernekompetanse i relasjonen mellom barnevernsarbeideren og ungdommen (Thrana, 2016, s. 104). Hun utdyper at kjærligheten har ulike uttrykk, og at den utspiller seg på ulike måter ut fra om det er menn eller kvinner. Thrana utdyper at kjærlighet bygger på opplevelsen av å være elsket, og er derfor erfaringsbasert og subjektiv. Kjærligheten vil merkes av den som opplever den (Thrana 2016, s. 98, 99). Thrana beskriver en sosialarbeiderrolle i ny drakt, som engasjerer seg utover ordinær arbeidstid, inviterer ungdommen hjem på filmkveld, og viser stor fleksibilitet for å være tilgjengelig (Thrana 2016, 105-106). I NRK-episoden *Kompass Finnes profesjonell kjærlighet?* uttrykker Thrana bekymring for hvor vi er på vei fordi vi har bygd opp systemer i hjelpeapparatet som fjerner folk fra menneskemøter og har større grad av digitalisering. Thrana er bekymret for at vi er på vei i et kaldere samfunn som gjenspeiler seg i deler av hjelpeapparatet. Thrana mener det er viktig å snakke om kjærlighet, fordi det gjør oss nødt

til å forholde oss til den andre (Kompass 2022, 23:08-41:25). Ifølge Thrana er det et klart skifte når kjærlighet trekkes inn i lovteksten. Endringen viser at kjærlighet handler om barns grunnleggende behov for god omsorg, og at behovet angår den enkelte barnevernsarbeideren. Hun utdyper at kjærlighetsbegrepet blir aktuelt når barnevernet griper inn i relasjonen mellom barn og foreldre, og at det i slike tilfeller blir barnevernets oppgave å kompensere for barnets behov for omsorg, utvikling og kjærlighet (Thrana 2018, s. 215, 2018).

4.1 Kjærlighet og nærhet

Thrana problematiserer kjærlighetsbegrepet, da det utfordrer den moralske kompetansen og grensene for hva som oppfattes som profesjonelt. Thrana stiller spørsmål ved når man går over grensen for å bli for nær og privat i relasjonen til ungdom. Hun belyser risikoen som ligger i *nærheten* i en relasjon når vi snakker om kjærlighet mellom ungdom og barnevernsarbeideren. Å holde rundt eller å være i fysisk kontakt kan bidra til å bekrefte og anerkjenne ungdomme. Kjærlighet som indikerer nærhet kan være risikofyllt fordi det, for det første, kan risikere å trække over den andres intimsone, og for det andre, kan være en mulighet for at seksuelle følelser kan oppstå. Thrana stiller spørsmål til hvilken beskyttelse ungdommen har i en slik relasjon, hvor maktforholdet i relasjonen mellom barnevernsarbeideren og ungdommen er skjev. Det er risikofyllt å innlemme kjærlighet som indikerer nærhet og derfor er det avgjørende med *bevissthet* fra barnevernsarbeideren (Thrana, 2016, s. 105-107). Thranas funn viser at kjærlighet er en sentral verdi i utøvelsen av arbeidet med barn og unge. Thrana presenterer at profesjonalitet for barn og unge i barnevernet er det samme som trygge voksne som kan gi dem den omsorgen, kjærligheten og hjelpen de har behov for. Gjennom Thranas studier ser vi at ungdommene kan bruke familiære betegnelser som mor, far, søster, eller bror for å omtale barnevernsarbeideren. I ungdommenes og de ansattes beskrivelser av kjærligheten i den profesjonelle relasjonen ser vi flere trekk ved kjærligheten som kan ligne på foreldrekjærlighet. Likevel spesifiserer Thrana at ungdommene var bevisste på at det ikke var det samme. Når ungdommene snakker om at kjærlighet handler om utholdenhet, ser vi tydelige sammenfallende trekk med foreldrekjærligheten (Thrana, 2016, s. 106). En av sosialarbeiderne i hennes studier forklarte at det ikke spilte noen rolle for ham om han ble sett på som en venn, far eller bror av ungdommene - så lenge det kunne være til hjelp for ungdommen. Avslutningsvis argumenterer Thrana for at kjærlighet og profesjonalitet er to sider av samme sak, og at

kjærlighetens inntreden i barnevernet kan bidra til å styrke profesjonaliteten (Thrana 2016, s. 106-108).

4.2 Kjærlighet på bestilling

Neumann er sosiolog og professor ved Institutt for sosialfag ved Oslo Metropolitan University. Som nevnt i 1.3 publiserte Neumann artikkelen *Kjærlighet på bestilling* (2021) i Tidsskriftet Norges Barnevern, men hun advarte mot å gjøre kjærlighet til et følelseskrav allerede i 2012. Et av hovedpoengene i hennes artikkel er belastningen et slikt følelseskrav kan medføre for barnevernsarbeideren. For barnevernsarbeideren innebærer lovfestet kjærlighet at hun skal føle på bestemte måter. Hvordan er det for barnevernsarbeideren å stå i avvisning eller utagering i møte med ungdommen og samtidig forholde seg til et lovfestet krav om å vise kjærlighet? Ifølge Neumann er implementeringen av kjærlighet som profesjonsetisk ideal et svar på vedvarende akademisk og offentlig kritikk av barnevernets praksis (Neumann, 2021, s. 290-291). Hun forstår kjærlighetskravet som en respons på at mange utsatte barn ikke har blitt godt nok tatt vare på når de har vært i kontakt med barnevernet (Neumann 2012, s. 118).

Neumann forstår statens krav til profesjonsutøvere om at de skal føle på bestemte måter som et uttrykk for *statlig ekspansjon*, altså et forsøk på direkte styring av profesjonsutøverne gjennom å kontrollere deres følelser jf. Foucault i Neumann (2021, s. 292). Dette kan minne om følelsesregler for emosjonelt arbeid som nevnt i 3.0. Et ideal er at barnevernsarbeideren knytter trygge og stabile relasjoner til barn og unge hun møter, og at følelsen av kjærlighet kommer naturlig. Anerkjennelsen av følelsesmessig involvering kan gjøre at flere barnevernsarbeidere finner det lettere å være i yrket fordi en får anledning til å gi uttrykk for det man føler når man bryr seg særlig om et barn eller en familie. Autentiske og trygge relasjoner kan også oppleves som meningsfulle (Gunnarsdottir & Studsrød, 2019, s. 101). Hva skjer når barnevernsarbeideren som har greid å etablere en relasjon basert på kjærlighet til et utsatt barn når hun går ut i permisjon, skifter jobb eller flytter? Og, hva med de utsatte barna som ikke vil eller makter å bli elsket av noen andre enn sine foreldre? Like viktig som å si at barn trenger kjærlighet, utdyper Neumann at det er viktig at barn ikke skal *påtvinges* kjærlighet av mennesker de er i en midlertidig og sporadisk relasjon med (Neumann 2012, s. 118).

Når omsorg ytes i en profesjonell og ikke privat sammenheng, er det barnevernsarbeiderens ansvar at relasjonen fungerer. For å håndtere ansvaret på en god måte må barnevernsarbeideren være bevisst egne følelser knyttet til vanskelige situasjoner i eget liv (Neumann 2021, s. 299). Et overordnet perspektiv i profesjonell samhandling i barnevernspedagogutdannelsen er at studentene er bevisst sin makt som profesjonelle, og har kunnskap om seg selv og egne følelser og reaksjonsmønstre. Bakgrunnen for dette er at barnevernsarbeideren skal evne å opptre profesjonelt og respektfullt overfor barnet, også når hun selv er provosert, lei seg eller opprørt (som nevnt 3.0). Det er avgjørende for at barnevernsarbeideren greier å stå i krevende relasjoner over tid. Ifølge Neumann kan fokuset på at barn trenger kjærlighet *fortrenge* det vanskelige og vedvarende følelsesarbeidet barnevernsarbeideren er nødt til å gjøre, når kjærlighet knyttes til personlige holdninger og egnethet (Neumann 2021, s. 300-301). I sammenhengen med kjærlighetskravet blir det også relevant å rette oppmerksomheten til hvordan barnevernsarbeideren viser sterke og gode følelser i møte med barn. Disse følelsene i tillegg til de vanskelige må håndteres med stor *bevissthet* fra barnevernsarbeideren. Det som primært kjennetegner den profesjonelle omsorgen er at det er en avhengighetsrelasjon hvor maktbalansen er skjev. Med en familielignende overføring som modell for omsorgsarbeidet utdyper Neumann at man kan risikere en overføring av barnevernsarbeiderenes egne uavklarte følelser og behov fra egen oppvekst til jobben som barnevernsarbeider (Neumann 2012, s. 116).

4.3 Kjærlighet og omsorg

Neumann viser i sin artikkel *Kjærlighet på bestilling* (2021, s. 297) til Nicole Hennem, som er professor i samfunnsvitenskap og sosialantropologi, og har publisert en rekke fagartikler og fagbøker som omhandler barnevernet. Hennem påpeker at foreldre kan elske sine barn samtidig som de gir dårlig omsorg. På den måten åpner hun analytisk for å skille mellom kjærlighet som en sterk følelse mellom barn og foreldre, og omsorg. På bakgrunn av dette kan man hevde at kjærlighetsfølelsen ikke gir garanti for at omsorgen foreldre gir til barna er god eller *god nok* (Hennem, 2002, s. 113). På samme måte kan en barnevernsarbeider evne å gi kjærlighet til et barn, og likevel ikke evne å gjøre barnets situasjon bedre. Barnevernsarbeiderens oppgaver handler ofte om mye mer enn direkte møter med barn og familier. Samarbeid med NAV, helsetjenestene og skole er sentrale oppgaver barnevernsarbeideren til tider kan bruke mye tid på. Neumann påpeker at en

barnevernsarbeider som et barn opplever som kjærlig, men som ikke bidrar til at barnets situasjon blir bedre kanskje ikke er en god barnevernsarbeider, selv om hun blir oppfattet som kjærlig (Neumann, 2021, s. 296). Barnevernsfeltet har i de siste årene vært dominert av traumebevisst omsorg og relasjonelt arbeid. Dette har medført viktige endringer i institusjonsbarnevernet som tidligere sentrerte seg rundt likebehandling og fokus på å følge rutiner og regler likt. I dag er det i større grad fokus på individuelt tilpasset omsorg og behandling med utgangspunkt i hva det enkelte barn har behov for. Derfor vil det kanskje også lettere oppstå sterke følelsesmessige bånd mellom barnevernsarbeideren og barnet. Neumann poengterer likevel at det er stor forskjell på å *tillate* at kjærlighet kan oppstå, til å *kreve* kjærlighet (Neumann, 2021, s. 294).

Neumann er skeptisk til kjærlighetskravet i seg selv og tror det på sikt kan åpne for en *de-profesjonalisering* av det barnevernsfaglige arbeidet (2021, s. 291). Bakteppet for dette argumentet kan forstås i et historisk tilbakeblikk. Gerd Hagen, som har skrevet om barnevernets historie, utdyper at kvalifikasjonene som ble etterspurt i hjelpearbeidet på 1800-tallet var et varmt hjerte og sunn fornuft. Samtidig med at profesjonsetableringen av sosialt arbeid ble kjempet frem var det sterke stemmer som mente at omsorg for andre ikke behøvde fagliggjøres. Argumentene handlet om at arbeidet i hovedsak ble gjort av kvinner, og det å yte omsorg er noe kvinner allerede kan. Det ubetalte omsorgsarbeidet ble betraktet som bedre enn det betalte ut fra tanken om at kjærlighetsarbeid og omsorg ikke kunne utføres for penger. Fagliggjøringen av omsorgsarbeidet i sosialt arbeid var allerede fra start kontroversiell og tvetydig, dette medførte at sosialarbeiderfaget bare ble *delvist* profesjonalisert. Neumann påpeker at denne *delvis profesjonaliseringen* kan forstås med bakgrunn i det sosialarbeidets profesjonshistorie (Neumann 2012, s. 110). Kjærlighetskravet bidrar også til å opprettholde omsorgsarbeidets tvetydige posisjon i forhold til kunnskap og Neumann utdyper at kvinners underordning som kjønn er en vesentlig rolle i dette (Neumann 2012, s. 108-110). Forventningen om å yte kjærlighet vil innebærer en *de-profesjonalisering* fordi det står i direkte motsetning til vekten som i dag legges på å arbeide med følelsesavklaring som grunnlag for å oppøve empati og utøve godt faglig skjønn (Neumann 2012, s. 117).

Da Barnevernspanelet i 2011 foreslo tiltak som skulle bidra til å profesjonalisere barnevernspedagogutdanningen, hadde panelet som verdimeessig utgangspunkt at utsatte barn og unge trenger kjærlighet og støtte, gitt og utviklet i stabile relasjoner av trygge voksenpersoner. Barnevernspanelet koblet kjærlighetsbegrepet til den hjelpen og støtten som skulle ytes av profesjonelle omsorgsutøvere til utsatte barn og unge. Neumann påpeker at panelet manglet å diskutere de etisk problematiske sidene ved at et barn får utvikle en kjærlighetsrelasjon til en profesjonell omsorgsytter, hvor relasjonen både er midlertidig og maktskjev (Neumann 2012, s. 106).

4.4 Kjærlighet og profesjonalitet

I NRK-programmet Kompass diskuterte Cecilie Neumann og Hilde Marie Thrana i episoden *Finns profesjonell kjærlighet?*. Neumann påpeker at når kjærlighet inkluderes i en byråkratisk og juridisk sammenheng, vil man være nødt til å definere hva som ligger i begrepet kjærlighet. En kan selv ha en opplevelse av at man kjenner på noe ovenfor den andre som har noe med kjærlighet å gjøre, men hvordan kan man være sikker på at den andre oppfatter det? Neumann påpeker også det problematiske i at det om 10-15 år kan oppstå erstatningssaker fra barn som nå har blitt voksne og ikke opplevde at de fikk kjærlighet i møte med en barnevernsarbeider (Kompass 2022, 23:08-41:25). Hva gjør vi da uten en juridisk definisjon av kjærlighet? Rapporten til Økland og Sørdsdal (2020), som det allerede ble henvist til i innledningen, (se 1.2) utdyper at barnevernsarbeideren får større handlingsrom når kjærlighet lovfestes, fordi det er på *bakkeniva* kjærligheten kommer til uttrykk. Videre problematiseres det at kjærlighetsbegrepet kan innebære en mulig trussel for likebehandling og forutsigbarhet i barnevernet, ettersom barnevernsarbeiderens forståelse av kjærlighet kan variere i stor grad. Her blir det også svært tydelig at mangelen på en klar teoretisk og juridisk forståelse av hva kjærlighet er og bør innebære i en barnevernsfaglig sammenheng mangler (Økland & Sørdsdal, 2020, s. 4-5).

5.0 Diskusjon. Hva er kjærlighet?

I NRK-programmet Kompass utdyper Neumann at når kjærlighet inkluderes i en byråkratisk og juridisk sammenheng, vil man være nødt til å definere hva som ligger i begrepet kjærlighet (Kompass 2022, 23:08-41:25). Thrana presenterer noen ulike teoretiske forståelser av kjærlighet som gir oss redskaper til å forstå kjærlighet på nye måter. Platons *fila* gir oss muligheten til å forstå kjærlighet i det menneskelige fellesskap. Løgstrups

nestekjærlighet innebærer *utholdenhet*, og at man tåler å stå i krevende relasjoner. Honneths teori om anerkjennelse, hvor det er essensielt å se den andre som en unik person, berører en annen forståelse av kjærlighet (Thrana 2013, 2022). Likevel er disse forståelsene så komplekse, sammensatte og forskjellige og kan derfor være utfordrende å bruke i en juridisk sammenheng. Samtidig hevder Thrana at kjærlighet ikke bare kan reduseres til teori eller vitenskap, da kjærlighet tilhører *livsverdenen* og sjelden kan forklares (Thrana 2018, s. 228). Gjennom Forandringsfabrikkens forklaring av kjærlighet som verdi, som ble utdypet i 3.3, er det også tydelig at kjærlighetsbegrepet rommer ulike kvaliteter (Aleksander Proff et al., 2020, s 57). En kan stille spørsmål ved om Barnevernsprouffenes forståelse av kjærlighet som “varme blikk, åpent og varmt kroppsspråk, snille ord og snill stemme” kan etterspørres uten at kjærlighet lovfestes. Likevel kan vi med departementets proposisjon til Stortinget ha med oss at bakgrunnen for å innføre kjærlighet i barnevernloven hadde en viktig *symbolsk verdi* (Prop 169 L (2016-2017), s. 6).

Neumann påpeker det problematiske i at det om 10-15 år kan oppstå erstatningssaker med barn som nå har blitt voksne og ikke opplevde at de fikk kjærlighet i møte med en barnevernssarbeider (Kompass 2022, 23:08-41:25). Satt på spissen kan vi spørre om kjærlighetskravet i verste fall kan svekke rettssikkerheten til barn og unge? Som Økland og Sørdsdal utdyper kan kjærlighetsbegrepet innebære en mulig trussel for likebehandling og forutsigbarhet i barnevernet, ettersom barnevernssarbeiderens og ungdommens forståelse av kjærlighet kan variere i stor grad (2020, s. 4, s. 5). Det er derfor problematisk at det ikke er en klar juridisk eller teoretisk definisjon av kjærlighet i en barnevernssammenheng. Som gjennomgangen av kjærlighetsbegrepet har vist, er begrepet kjærlighet komplekst og vagt, og kan derfor skape utfordringer for barnevernssarbeideren.

5.1 Finns profesjonell kjærlighet?

Thrana peker på en ny sosialarbeiderrolle hvor kjærlighet inngår som en del av *fagkompetansen* i barnevernet. Neumann hevder at når kjærlighet knyttes til personlige holdninger kan det vanskelige følelsesarbeidet barnevernssarbeideren er nødt til å gjøre fortrennes (Neumann 2020, s. 300-301). Thrana argumenterer for at kjærlighet og profesjonalitet er to sider av samme sak, og at kjærlighetens inntreden i barnevernet kan bidra til å styrke profesjonaliteten (Thrana 2016, s. 106-108). Ifølge Neumann bidrar

kjærlighetskravet til å opprettholde omsorgsarbeidets tvetydige posisjon i forhold til kunnskap. Forventningen om å yte kjærlighet vil innebære en de-profesjonalisering fordi det står i direkte motsetning til vekten av emosjonelt arbeid og følelsesavklaring i det barnevernfaglige arbeidet (Neumann 2012, s. 117). Basert på dette blir det tydelig hvor forskjellige Neumann og Thrana er, da Thrana inkluderer kjærlighet som en del av fagkompetansen og profesjonaliteten til barnevernet. Neumann påpeker at kjærlighet kan stå i veien for mye av det essensielle arbeidet barnevernsarbeideren gjør. Dette tydeliggjør at Thrana og Neumann har en svært ulik oppfatning av kjærlighetens innhold og *profesjonaliteten* i barnevernsarbeidet.

5.2 Kan kjærlighet garantere god omsorg?

Thrana påpeker at kjærlighetsbegrepet blir aktuelt når barnevernet griper inn i relasjonen mellom barn og foreldre, og at det i slike tilfeller blir barnevernets oppgave å kompensere for barnets behov for omsorg, oppdragelse, utvikling og kjærlighet. Thrana knytter barnets behov til å angå den enkelte barnevernsarbeideren (Thrana 2018, s. 215, 2018). Hennem påpeker at foreldre kan elske sine barn, men likevel gi dårlig omsorg. Dermed åpner Hennem for et analytisk skille mellom kjærlighet og omsorg. Kjærlighet er altså ingen garanti for god eller *god nok* omsorg (Hennem, 2002, s. 113). Selv om det på mange måter kan virke naturlig at barnevernsarbeideren nettopp kompenserer for barnets behov for både omsorg og kjærlighet, blir spørsmålet likevel om det er noe som kan lovfestes for den enkelte barnevernsarbeider. Neumann stiller spørsmål ved hva som skjer når barnevernsarbeideren som har greid å etablere en kjærlighetsbasert relasjon til et utsatt barn går ut i permisjon, skifter jobb eller flytter. Og, hva med de utsatte barna som ikke vil eller makter å bli elsket av noen andre enn sine foreldre? (Neumann 2012, s. 118). Spørsmålene Neumann stiller er svært essensielle, ettersom relasjonen er midlertidig og det ikke er sikkert ungdommen er mottakelig eller ønsker kjærlighet fra barnevernsarbeideren. Neumann påpeker at det er stor forskjell på å tillate at kjærlighet kan oppstå, til å kreve kjærlighet (Neumann, 2021, s. 294).

Thrana forstår kjærligheten som en kjernekompetanse i relasjonen mellom barnevernsarbeideren og ungdommen (Thrana, 2016, s. 104). Gjennom Thranas studier ser vi at ungdommene kan bruke familiære betegnelser som mor, far, søster, eller bror for å

omtale barnevernsarbeideren. I ungdommenes og de ansattes beskrivelser av kjærligheten i den profesjonelle relasjonen ser vi flere trekk ved kjærligheten som kan ligne på foreldrekjærlighet. Likevel spesifiserer Thrana at ungdommene var bevisste på at det ikke var det samme (Thrana, 2016, s. 106). En av sosialarbeiderne i Thranas studier forklarte at det ikke spilte noen rolle for ham om han ble sett på som en venn, far eller bror av ungdommen - så lenge det kunne være til hjelp for hen (Thrana, 2016, s. 106). Selv om utgangspunktet i hjelpearbeidet nettopp bør være at det er til hjelp for ungdommen, kan det virke naivt å ikke undersøke hvilken rolle ungdommen opplever og forstår barnevernsarbeideren, og hvilke eventuelle utfordringer som kan følge av ungdommens opplevelse av relasjonen, fordi relasjonen er midlertidig.

Neumann påpeker at når omsorg ytes i en profesjonell og ikke privat sammenheng, er det barnevernsarbeiderens ansvar at relasjonen fungerer (Neumann 2021, s. 299). For å håndtere ansvaret på en god måte må barnevernsarbeideren være bevisst egne følelser, særlig knyttet til vanskelige situasjoner i eget liv. I sammenhengen med kjærlighetskravet blir det også relevant å rette oppmerksomheten rundt hvordan barnevernsarbeideren viser sterke og gode følelser i møte med barn. Disse følelsene i tillegg til de vanskelige må håndteres med stor bevissthet fra barnevernsarbeideren. Det som primært kjennetegner den profesjonelle omsorgen er at det er en avhengighetsrelasjon som innebærer en skjev maktbalanse. Med en familielignende overføring som modell for omsorgsarbeidet kan man risikere en overføring av barnevernsarbeiderens egne uavklarte følelser og behov fra egen oppvekst til jobben som omsorgsarbeider (Neumann 2012, s. 116).

5.3 For nær?

Et av Neumanns hovedpoeng er belastningen et slikt følelseskrav kan medføre for barnevernsarbeideren. For barnevernsarbeideren innebærer lovfestet kjærlighet at hun skal føle på *bestemte måter* (Neumann 2021, s. 290). Denne utfordringen blir ikke tematisert gjennom Thranas feltarbeid. Hun beskriver derimot en sosialarbeiderrolle i ny drakt, som engasjerer seg utover ordinær arbeidstid, inviterer ungdommen hjem på filmkveld, og viser stor fleksibilitet for å være tilgjengelig (Thrana 2016, 105-106). Selv om et ideal bør være at barnevernsarbeideren engasjerer seg i ungdommens liv og gjør en god jobb, kan det sett utenfra virke mye å forvente ansatte som strekker seg utover ordinær arbeidstid i tillegg til å

invitere ungdommen i sitt private hjem. Det ser ikke ut til at Thrana problematiserer eventuelle utfordringer dette kan medføre, selv om hun beskriver at ungdommene i Newpage kan ha utfordringer med blant annet utagering og sinne. Hvilken beskyttelse har ungdommen alene hjemme hos en ansatt, og hva skjer for eksempel hvis ungdommen utagerer mens hen er på hjemmebesøk hos barnevernsarbeideren? Hva innebærer det for barnevernsarbeiderens og ungdommens liv at normalen er at det private hjem er til disposisjon?

Thrana mener det er viktig å snakke om begrepet kjærlighet fordi det er spesielt og innebærer at vi ikke er likegyldige. Thrana utdyper at vi er nødt til å forholde oss til den andre når vi bruker ordet kjærlighet (Kompass 2022, 23:08-41:25). Likevel problematiserer hun kjærlighetsbegrepet, da det utfordrer den moralske kompetansen og grensene for hva som oppfattes som profesjonelt. Kjærlighet som indikerer nærhet kan være risikofylt fordi det for det første kan risikere å tråkke over den andres intimsone, og for det andre kan være en mulighet for at seksuelle følelser kan oppstå (Thrana, 2016, s. 105). Sett fra utsiden kan det virke snevert å bare problematisere risikoen for seksuelle følelser i et heteronormativt perspektiv. Når kjærlighet indikerer nærhet vil det også være en risiko for at romantiske følelser, beundring og tiltrekning kan oppstå på tvers av kjønn. Thrana stiller spørsmål til hvilken beskyttelse ungdommen har i en slik relasjon, hvor maktforholdet i relasjonen mellom barnevernsarbeideren og ungdommen er skjev. Neumann påpeker at like viktig som å si at barn trenger kjærlighet, er det å si at barn ikke skal påtvinges kjærlighet med mennesker de er i en midlertidig og kanskje også sporadisk relasjon til (Neumann 2012, s. 118). Thrana utdyper at det er risikofylt å innlemme kjærlighet som indikerer nærhet og derfor er det avgjørende med bevissthet fra barnevernsarbeideren.

6.0 Tentativ konklusjon

Lovfestet kjærlighet *kan* medføre belastninger for barnevernsarbeideren, fordi lovfestet kjærlighet innebærer at barnevernsarbeideren skal føle på bestemte måter, noe som kan være vanskelig å kreve eller garantere. Ifølge Neumann kan fokuset på at barn trenger kjærlighet *fortrenge* det vanskelige og vedvarende følelsesarbeidet barnevernsarbeideren er nødt til å gjøre, når kjærlighet knyttes til personlige holdninger og egnethet. Neumann påpeker at Barnevernspanelet i forkant av lovendringen manglet å diskutere de etiske og

problematiske sidene ved at et barn får utvikle en kjærlighetsrelasjon til en profesjonell omsorgsyter hvor relasjonen er midlertidig og maktbalansen er skjev. Gjennom arbeidet med denne oppgaven forstår jeg det som at dette fortsatt ikke er problematisert i dag.

Felles for Thrana og Neumann er at de anerkjenner barns grunnleggende behov for kjærlighet. De er også enige om at det er avgjørende med bevissthet fra barnevernsarbeideren når kjærlighet inkluderes i barnevernsfaglig sammenheng. Denne oppgaven tydeliggjør likevel at Neumann og Thrana på mange måter har svært ulike perspektiver. Thrana inkluderer kjærlighet som en del av fagkompetansen og profesjonaliteten i barnevernet, mens Neumann påpeker at kjærlighet kan stå i veien for mye av det essensielle arbeidet barnevernsarbeideren gjør. Neumanns hovedfokus er de essensielle utfordringer barnevernsarbeideren kan møte på når kjærlighet lovfestes. Thranas studier sentrerer rundt kjærlighetens betydning og ungdom og ansattes opplevelse av kjærlighet i en profesjonell relasjon. På tross av deres ulike perspektiver kan en argumentere for at Neumann og Thrana utfyller hverandre og derfor kan forstås som komplementære, fordi debatten trenger begge perspektiver.

Denne bacheloroppgaven har vist at det å definere kjærlighet i seg selv og i en barnevernsfaglig kontekst er komplisert. Rapporten til Økland og Sørskal utdyper at barnevernsarbeideren får større handlingsrom når kjærlighet lovfestes, fordi det er på *bakkeniva*et kjærligheten kommer til uttrykk. Videre problematiseres det at kjærlighetsbegrepet kan innebære en mulig trussel for likebehandling og forutsigbarhet i barnevernet, ettersom barnevernsarbeiderens forståelse av kjærlighet kan variere i stor grad. Når kjærlighet lovfestes uten en tydelig juridisk definisjon, kan konsekvensene ramme *både* ungdommen og den enkelte barnevernsarbeideren.

Det er betenkelig at kjærlighet kom inn i barnevernloven i 2018 på tross av svært lite forskning, litteratur og empiri om kjærlighet i barnevernsfaglig sammenheng. Det er også betenkelig at det i dag, fem år senere, stadig er skrevet lite om kjærlighet i en profesjonell sammenheng. Likevel vil jeg poengtere at jeg i mine litteratursøk fant både master og bacheloroppgaver om temaet, hvilket viser at det vekker engasjement blant studenter. Forhåpentligvis vil det føre til nye fagartikler og doktorgrader.

Litteraturliste

Alexander proff, Glorija proff, Thoresen, G. og Steinrem, I. (2018). Menneskesyn og verdier. I Alexander proff, Glorija proff, G. Thoresen og I. Steinrem (Red.), *Barnas barnevern. Trygt, nyttig og samarbeidende for barn*. Universitetsforlaget.

Ask, T. A. (2018). *Barnevernets begreper – i bevegelse*. Gyldendal.

Askland, L & Sataøen, S. O. (2019). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*. Gyldendal.

Barne- og familiedepartementet. (2023). *Rundskriv for barneverntjenestens saksbehandling*. (03/2023). [Rundskriv].
<https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/saksbehandlingsrundskrivet.pdf>

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester*. (LOV-1992-07-17-100). Lovdata.
<https://lovdata.no/pro/#document/NLO/lov/1992-07-17-100>

Barnekonvensjonen (1989). *Konvensjon om barnets rettigheter* (20-11-1989). Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8

Eide, S. B & Skorstad, B. (2013). *Etikk - til refleksjon og handling i sosialt arbeid*. Gyldendal.

Forvaltningsloven. (1967). *Lov om behandlingsmåter i forvaltningssaker*. (LOV-1967-02-10) Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10?q=forvaltningsloven>

Gunnarsdottir, H. M & Studsrød, U. (2019). *Barnevernspedagogens emosjonelle arbeid - å bruke seg selv*. I I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran og K. Mevik (Red.), *Barnevernspedagog. En grunnbok*. Universitetsforlaget.

Hennum, N. (2002). *Kjærlighetens og autoritetens kulturelle koder. Om å være mor og far for norsk ungdom*. NOVA Rapport 19.

Killén, K. (1999). *Sveket I, Risiko og omsorgssvikt - et helseproblem*. Kommuneforlaget AS.

Killén, K. (2004). *Barndommen varer i generasjoner. Forebygging er alles ansvar*. Kommuneforlaget AS.

Lorentzen, P. (2021). *Ansvar og etikk i miljøarbeid. En relasjonell tilnærming*. Universitetsforlaget.

Løgstrup, K. E. (1956). *Den etiske fordring*. Gyldendal.

Neumann, C. (2021). Kjærlighet på bestilling. *Tidsskriftet Norges Barnevern*. (2021). (Nr 4). s-290-305. Universitetsforlaget.

Neumann, C. (2012). Omsorgsetikk i barnevernet. En refleksjon over det «nye» kjærlighetskravet til barnevernsarbeidere. *Sosiologi i dag*. Årgang 42.

Nordstoga, S. (2019). *Refleksjon kan være så mangt - om barnevernspedagogen som reflektert profesjonsutøver*. I I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran og K. Mevik (Red.), *Barnevernspedagog. En grunnbok*. Universitetsforlaget.

Nåvik, M. (produsent). (2022) *Finnes profesjonell kjærlighet?* 23:08-41:25. *Kompass*. NRK. Hentet fra: <https://radio.nrk.no/serie/kompass/sesong/202210/DMTL36416422>

Paulsen, V. & Studsrød, I. (2019). *Barnet i sentrum for barnevernspedagogens yrkesutøvelse*. I I. Studsrød, V. Paulsen, I. Kvaran og K. Mevik (Red.), *Barnevernspedagog. En grunnbok*. Universitetsforlaget.

Prop. 169 L (2016-2017). *Endringer i barnevernloven. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre)* Det kongelige barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-169-l-20162017/id2568801/>

Rogers, C. (2011) *On becoming a person*. Little, Brown Book Group.

Røkenes, H, O., Hanssen, P. H. (2019). *Bære eller bryte, kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Fagbokforlaget.

Skau, G. M. (2017). *Gode fagfolk vokser, personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. Cappelen Damm Akademisk.

Sundquist, J. Baksaa, J. M., Zerener, A. Fonneland, S. Sørøy, A. (2023). *Fabrikken*. Metoderapport. Skup. <https://www.skup.no/sites/default/files/2023-03/Psyologisk.no%20-%20Fabrikken.pdf>

Hjemås, G. Beyrer, S. Dyrhaug, T. (2023, 16 februar, figur 3.1). *Kompetanse i barnevernet*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/artikler/kompetan>

se-i-barnevernet.kartlegging-2020/_/attachment/inline/2f1fcaec-cd1d-4227-9e6e-0075eb35fa07:e15df9519042d641bc66eff715a751b2fb7e2682/RAPP2023-08.pdf?fbclid=IwAR0aELfQo9OELtkv6uegvUSm3tLfGW2ixkatx09bOJET-muSP-8-a1WGkYM

Thrana, H. M. (2022). *Kjærlighetens etikk*. Universitetsforlaget.

Thrana, H. M. (2016) Kjærlighetens inntreden i barnevernet. *Tidsskriftet Norges barnevern*. (2016). (Nr. 2). s- 96-109. Universitetsforlaget.

Thrana, H. M. (2013). Kjærlighet: en kjernekompetanse i profesjonelt barnevernsarbeid? *Tidsskriftet Norges barnevern*. 2013. (Nr. 1). s- 4-17. Universitetsforlaget.

Økland, I. H., & Sørtdal, L.M. (2020). Lov til kjærlighet. *Tidsskriftet Norges Barnevern*. (2020). (Nr. 97).